

BẢO VỆ TRẺ EM TRÊN MÔI TRƯỜNG MẠNG

Cục Trẻ em

Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội

1. Luật pháp, chính sách

Trong thời gian qua, hệ thống pháp luật về bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng đã được xây dựng, bổ sung quy định trong một số văn bản, luật pháp, chính sách như:

1.1. Luật, nghị quyết

- Luật trẻ em, Luật An ninh mạng, Luật an toàn thông tin mạng, Luật tiếp cận thông tin; Luật Giao dịch điện tử, Luật Báo chí, Luật Viễn thông, Luật Quảng cáo, Luật công nghệ thông tin,

- Nghị quyết số 121/2020/QH14 của Quốc hội về tiếp tục tăng cường hiệu lực, hiệu quả việc thực hiện chính sách, pháp luật về phòng, chống xâm hại trẻ em.

- Nghị quyết số 06/2019/NQ-HĐTP ngày 01/10/2019 hướng dẫn áp dụng một số quy định tại các điều 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147 của Bộ luật Hình sự, hướng dẫn giải quyết các vướng mắc trong thực tiễn xét xử và việc tổ chức xét xử vụ án xâm hại tình dục người dưới 18 tuổi.

1.2. Nghị định, quyết định, chỉ thị của Thủ tướng Chính phủ

- Nghị định số 56/2017/NĐ-CP ngày 09/5/2017 quy định chi tiết một số điều của Luật trẻ em;

- Nghị định số 27/2018/NĐ-CP sửa đổi, bổ sung một số điều của NĐ 72/2013/NĐ-CP về quản lý, cung cấp, sử dụng dịch vụ Internet và thông tin trên mạng;

- Nghị định 15/2020/NĐ-CP quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bưu chính, viễn thông, tần số vô tuyến điện, công nghệ thông tin và giao dịch điện tử;

- Nghị định số 119/2020/NĐ-CP quy định xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động báo chí, hoạt động xuất bản;

- Nghị định số 130/2021/NĐ-CP quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo trợ, trợ giúp xã hội và trẻ em;

- Nghị định số 53/2022/NĐ-CP ngày 15/8/2022 quy định chi tiết một số điều của Luật An ninh mạng;

- Nghị định số 14/2022/NĐ-CP sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 15/2020/NĐ-CP ngày 03 tháng 02 năm 2020 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bưu chính, viễn thông, tần số vô tuyến điện, công nghệ thông tin và giao dịch điện tử và Nghị định số 119/2020/NĐ-CP ngày 07 tháng 10 năm 2020 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động báo chí, hoạt động xuất bản;

- Quyết định của Thủ tướng:

Quyết định số 23/QĐ-TTg ngày 07/01/2021 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình hành động quốc gia vì trẻ em giai đoạn 2021-2030;

Quyết định số 830/QĐ-TTg ngày 01/6/2021 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình Bảo vệ và hỗ trợ trẻ em tương tác lành mạnh, sáng tạo trên môi trường mạng.

- Chỉ thị: Chỉ thị số 14/CT-TTg ngày 07/6/2019 về việc tăng cường bảo đảm an toàn, an ninh mạng nhằm cải thiện chỉ số xếp hạng của Việt Nam; Chỉ thị số 23/CT-TTg của Thủ tướng Chính phủ ban hành ngày 26/5/2020 về tăng cường các giải pháp bảo đảm thực hiện quyền trẻ em và bảo vệ trẻ em;

1.3. Thông tư: Thông tư số 09/2017/TT-BTTTT quy định về tỷ lệ nội dung, thời điểm, thời lượng dành cho trẻ em và cảnh báo nội dung không phù hợp với trẻ em trên báo nói, báo hình, báo in, báo điện tử và xuất bản phẩm.

1.4. Quy chế phối hợp liên ngành: Quy chế số 05/QC-BCA-BLĐTĐBXH-BTTTT ngày 15/8/2022 giữa Bộ Công an, Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội, Bộ Thông tin và truyền thông.

2. Một số hoạt động, nỗ lực của Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội để bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng

Việt Nam đã cùng các nước ASEAN đã thống nhất thông qua Tuyên bố về Bảo vệ trẻ em khỏi tất cả các hình thức bóc lột và lạm dụng trực tuyến trong ASEAN năm 2019, tiếp đó năm 2021 đã thông qua Tuyên bố về xóa bỏ bắt nạt trẻ em trong ASEAN trong đó có bắt nạt trẻ em trên môi trường trực tuyến.

Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội (Cục Trẻ em) đã phối hợp với các tổ chức, đơn vị có liên quan tổ chức chiến dịch, hoạt động truyền thông về bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng; xây dựng tờ rơi, tài liệu, clip hướng dẫn kỹ năng an toàn trên mạng cho trẻ em trên môi trường mạng. Những tài liệu này đã được gửi đến các tỉnh, thành phố và đăng tải trên website của Cục Trẻ em, Tổng đài 111¹.

Từ năm 2020 đến nay, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, Bộ Thông tin và Truyền thông, Bộ Công an đã phối hợp chặt chẽ với nhau, cùng đồng hành xử lý các vấn đề trẻ em trên môi trường mạng, có văn bản xử lý kịp thời, kiên quyết đối với các hành vi vi phạm, đặc biệt, đối với các thông tin xấu, độc trên mạng xã hội như Facebook, Youtube, kiên quyết yêu cầu doanh nghiệp cung cấp dịch vụ nước ngoài gỡ bỏ thông tin vi phạm. Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội (Cục Trẻ em) đã chủ động thông tin, có công văn đề nghị kiểm tra, xử lý các nội dung đăng tải trên các báo điện tử, mạng xã hội có nội dung xấu, độc, ảnh hưởng đến sự phát triển lành mạnh của trẻ em ngay khi phát hiện các thông tin trên báo điện tử, mạng xã hội và từ phản ánh của người dân qua tổng đài điện thoại quốc gia bảo vệ trẻ em (số 111).

¹ <http://tongdai111.vn/tin-tuc/bao-ve-tre-em-tren-moi-truong-mang>

phối hợp giữa Bộ Công an, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, Bộ Thông tin và Truyền thông.

Phối hợp với Bộ Thông tin và Truyền thông (Cục An toàn thông tin, Cục Phát thanh, Truyền hình và Thông tin điện tử), Bộ Công an (Cục An ninh mạng và Phòng chống tội phạm sử dụng công nghệ cao) đề nghị các doanh nghiệp cung cấp dịch vụ số, nội dung trên môi trường mạng thực thi quy định pháp luật về bảo đảm an toàn, an ninh thông tin, bảo vệ thông tin cá nhân, bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng; đồng thời tăng cường triển khai các biện pháp kỹ thuật, chặn lọc, gỡ bỏ nội dung không phù hợp với trẻ em trên nền tảng.

Tham gia mạng lưới ứng cứu, bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng: Năm 2021, Mạng lưới ứng cứu, bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng được thành lập với sự tham gia của 24 đơn vị bao gồm các cơ quan quản lý nhà nước, các tổ chức xã hội, doanh nghiệp,... nhằm tăng cường hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước và kết quả thực thi các nhiệm vụ phòng, chống xâm hại trẻ em trên môi trường mạng góp phần nâng cao nhận thức xã hội và tạo lập một môi trường mạng an toàn, lành mạnh cho trẻ em.

Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội (Cục Trẻ em) đã và đang thực hiện các nhiệm vụ được giao trong quyết định số 830/QĐ-TTg:

(i) Xây dựng, tích hợp các kênh thông báo trực tuyến về các vấn đề liên quan đến trẻ em trên môi trường mạng với Tổng đài điện thoại quốc gia bảo vệ trẻ em số 111. Tổng đài 111 hiện tiếp nhận thông tin qua: điện thoại, website, zalo, fanpage, email; Sử dụng chính môi trường mạng để tăng cường sáng tạo tương tác trên môi trường mạng, nâng cao nhận thức của cha mẹ và trẻ em: đã tổ chức các hội thảo, tọa đàm về bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng; tổ chức cuộc thi sáng tạo ý tưởng trò chơi về bảo vệ trẻ em; xây dựng các sản phẩm: tờ rơi, tài liệu, clip hướng dẫn kỹ năng an toàn trên mạng cho trẻ em, cha mẹ, đăng tải trên website của Bộ, Cục Trẻ em, Tổng đài 111.

(ii) Tập huấn cho trẻ em nông cốt một số tỉnh, thành phố về kỹ năng tự bảo vệ mình khi tham gia môi trường mạng và kỹ năng tương tác lành mạnh, sáng tạo trên môi trường mạng: Năm 2022, tập huấn cho 40 phóng viên báo chí về bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng; tập huấn cho 128 trẻ em nông cốt tại 12 tỉnh, thành phố về kỹ năng tự bảo vệ mình khi tham gia môi trường mạng và kỹ năng tương tác lành mạnh, sáng tạo trên môi trường mạng.

(iii) Tư vấn, hỗ trợ tâm lý cho trẻ em bị xâm hại trên môi trường mạng qua tổng đài 111; Phát hiện, kết nối tới mạng lưới ứng cứu và bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng và có văn bản đề nghị xác minh, xử lý hoặc xử lý các trường hợp xâm hại hoặc nghi ngờ xâm hại trẻ em trên môi trường mạng theo chức năng nhiệm vụ được giao.

Đặc biệt, các vấn đề về trẻ em trên môi trường mạng đã được tiếp nhận, xử lý, phân tích qua Tổng đài 111.

BẢNG THỐNG KÊ CỦA TỔNG ĐÀI 111 TỪ NĂM 2020-2023

STT	Nội dung	2020	2021	2022	8 tháng 2023
	Tổng cuộc gọi đến	687.750	507.861	368.346	219.095
1	Tổng cuộc gọi được lập hồ sơ	29.507	35.385	27.773	13.695
2	Cuộc gọi tư vấn chuyên sâu	8.551	11.447	10.420	5.741
3	Ca can thiệp hỗ trợ	1.295	1.257	1.561	742
4	Xâm hại trẻ em trên môi trường mạng	229	458	419	251
4.1	Cuộc gọi tư vấn	186	422	398	240
	Xâm hại tình dục trẻ em trên MTM	49	144	130	67
	Trẻ em bị bạo lực, bắt nạt trên MTM	33	58	39	20
	Trẻ em bị dụ dỗ/gạ gẫm trên MTM	4	58	51	22
	Trẻ em bị xúc phạm danh dự, nhân phẩm trên MTM	6	6	21	30
	Trẻ em bị đưa thông tin cá nhân lên mạng	8	1	7	3
	Trẻ em bị lừa tiền trên MTM	4	1	2	0
	Cách sử dụng internet an toàn cho trẻ em	82	154	148	98
4.2	Ca can thiệp	43	36	21	11
	Xâm hại tình dục trẻ em trên MTM	26	23	8	4
	Trẻ em bị dụ dỗ và lừa bán trên MTM	0	0	6	0
	Trẻ em bị bạo lực trên MTM	15	12	2	1
	Đưa hình ảnh trẻ em lên mạng và xúc phạm nhân phẩm trẻ em	2	1	5	6
4.3	Lượt thông báo về kênh/clip có nội dung liên quan	25	132	18	20

(iv) Tổ chức các hội thảo, tọa đàm, cuộc thi
 Phối hợp với Tổ chức UNICEF và Báo đại biểu nhân dân tổ chức Tọa đàm

Hoàn thiện pháp luật về bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng vào ngày 28/4/2023 tại trụ sở của Báo Đại biểu nhân dân. Các đại biểu đã cùng nhau trao đổi những vấn đề cấp thiết liên quan đến thực trạng tồn tại trong hệ thống pháp luật, chính sách liên quan đến công tác trẻ em trên môi trường mạng hiện nay với sự tham gia của đại diện Quốc hội, Bộ Thông tin và Truyền Thông, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, Thông tấn xã Việt Nam, Báo Đại biểu nhân dân cùng nhiều bộ, ngành, đơn vị liên quan và các phóng viên báo chí.

Phối hợp với Tổ chức UNICEF tổ chức hội thảo “Trẻ em trong thế giới số - Giải quyết rủi ro và thúc đẩy cơ hội” vào ngày 24/5/2023. Hội thảo nhằm chia sẻ kinh nghiệm, nâng cao nhận thức, thúc đẩy các cơ quan, ban, ngành, tổ chức chung tay, chung sức bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng.

Phối hợp với Hiệp Hội An toàn thông tin tổ chức Cuộc thi “Học sinh với an toàn thông tin”: “Học sinh với an toàn thông tin 2023” dành cho học sinh Trung học Cơ sở trên toàn quốc. Cuộc thi đã thu hút 740.250 thí sinh của 5.417 trường thuộc 63 tỉnh, thành phố tham dự. Đây là lần thứ hai cuộc thi được Hiệp hội An toàn thông tin Việt Nam chủ trì, phối hợp với các cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp tổ chức nhằm tuyên truyền, cung cấp cho các em học sinh kiến thức, kỹ năng sử dụng internet an toàn, tạo ra một sân chơi lành mạnh, bổ ích, phát huy khả năng tư duy của học sinh, giúp các em nhận diện và phòng, tránh các nguy cơ mất an toàn trên môi trường mạng.

Phối hợp với Viện Nghiên cứu Quản lý Phát triển bền vững tổ chức tọa đàm trực tuyến "SNET 2023- Online chuẩn - mùa hè vui" vào ngày 10/6/2023 nhằm trao đổi và chia sẻ các thông tin cập nhật, các kiến thức và bí kíp mới giúp các phụ huynh đồng hành với con em sử dụng internet an toàn trong mùa hè. Đây là chương trình nằm trong khuôn khổ Tháng hành động vì trẻ em năm 2023 với chủ đề “Chung tay giảm thiểu tổn hại trẻ em”.

(v) Phối hợp với Tổ chức ChildFund tại Việt Nam xây dựng đề cương bộ thuật ngữ về bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng, trong giai đoạn tới sẽ xây dựng, hoàn thiện bộ thuật ngữ về bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng để phù hợp với Luật pháp, tình hình thực tế tại Việt Nam và tiếp cận với các quy định quốc tế; đồng thời làm cơ sở, căn cứ để đưa vào các văn bản quản lý, văn bản luật pháp, chính sách.

3. Khó khăn, tồn tại

Việc gỡ bỏ nội dung không lành mạnh còn gặp phải khó khăn vướng mắc do nguồn cung cấp thông tin từ một số nền tảng nước ngoài.

Việt Nam chưa thiết lập cơ sở dữ liệu CSAM (Child Sexual Abuse Material) gồm thông tin, dữ liệu đặc tả về hình ảnh/video xâm hại trẻ em và có cơ chế để các cơ quan chức năng và các tổ chức, doanh nghiệp liên quan tham gia cập nhật, phân tích thông tin nhằm ngăn ngừa việc đăng tải, chia sẻ các hình ảnh/video xâm hại trẻ em trên môi trường mạng dựa trên ứng dụng các công nghệ hiện đại như trí tuệ nhân tạo, học máy, phân tích dữ liệu lớn...; hướng tới kết nối với các cơ sở dữ liệu tương tự trong khu vực và của các cơ quan, tổ chức quốc tế về bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng.

Hiện tại các nguồn thu nhận thông tin chủ yếu qua Tổng đài 111, website vn-cop.vn và thường xuyên bị quá tải do thiếu nhân lực làm việc cũng như thiếu các trang thiết bị kỹ thuật để lưu trữ bằng chứng, hình ảnh, phân tích dữ liệu, kết nối xử lý vụ việc, chưa có khả năng kết nối với quốc tế,...

4. Giải pháp trọng tâm trong thời gian tới

Thứ nhất, các cơ quan quản lý nhà nước tiếp tục hoàn thiện, bổ sung chi tiết các quy định pháp luật về bảo vệ trẻ em, bảo vệ dữ liệu, thông tin cá nhân về trẻ em trên mạng, đặc biệt chú ý đến việc thiết lập cơ sở dữ liệu CSAM, tăng cường truyền thông nâng cao nhận thức cho trẻ em và cha mẹ về bảo vệ bí mật đời sống riêng tư của trẻ em, bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng. Thực hiện khuyến nghị của Ủy ban Liên hợp quốc về quyền trẻ em về bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng (trong phiên đối thoại với Việt Nam năm 2022).

Thứ hai, các cơ quan truyền thông, báo chí cần đặc biệt chú ý đến việc bảo vệ bí mật đời sống riêng tư, bí mật cá nhân của trẻ em khi đăng tin, bài về trẻ em.

Thứ ba, các doanh nghiệp cần khuyến khích việc xây dựng các ứng dụng, phần mềm hay các nền tảng, trò chơi trực tuyến tạo là sân chơi bổ ích cho trẻ em, giúp trẻ em tương tác lành mạnh sáng tạo trên không gian mạng.

Thứ tư, bản thân trẻ em cần tăng cường kiến thức và kỹ năng để biết tự bảo vệ mình, bảo vệ thông tin cá nhân và tương tác lành mạnh, sáng tạo trên không gian mạng.

Thứ năm, tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra và phối hợp liên ngành để bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng ngày càng hiệu quả hơn./.